

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

ХҮН АМЫН АМЬДАРЧ БУЙ ОРЧИН, НИЙГМИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

2019 он

Гарчиг

I. АЙМГИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	3
II. ОРОН СУУЦНЫ НӨХЦӨЛ.....	4
III. АХУЙН НӨХЦӨЛ	5
IV. СУРАЛЦАХ НӨХЦӨЛ.....	6
V. ЭРҮҮЛ АМЬДРАХ ОРЧИН	7
VI. АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ.....	9
VII. ХҮҮХЭД БА ГЭР БҮЛ	10

I. АЙМГИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Сэлэнгэ аймаг маань Монгол орны нутгийн хойд хэсэгт Орхон Сэлэнгийн сав газрын дунд зэргийн уулс бүхий 41.2 мянган км нутаг дэвсгэр эзлэн оршдог 17 сум 56 баг, тосгоны статустай 6 багтай аймаг юм. Аймгийн төв нь Сүхбаатар хот, нийслэл Улаанбаатар хоттой төмөр зам болон асфальтан хучилттай замаар холбогддог ба нийслэлээс 321 км зайтай оршино. 1931 онд "Газар тариалангийн аймаг" нэртэйгээр байгуулагдаж, 1934 онд ард түмний хүсэлтээр Сэлэнгэ аймаг хэмээн нэрлэжээ.

Сэлэнгэчүүдийн хөдөлмөрөөр бий болсон эх орны "Орхон" сортын улаан буудай, Шаамарын алим, нарийн нарийвтар ноост "Орхон", "Хангай", "Ерөө" үүлдрийн хонь, махны "Сэлэнгэ" үүлдрийн үхэр зэрэг нь энэ нутгийнхны бахархал болно.

Сэлэнгэ аймаг нь газар тариалан голлон хөгжүүлсэн аймаг юм. Манай орны газар тариалангийн талбай нь үлэмж хэсэг Орхон Сэлэнгийн сав газарт төвлөрсөн байдаг. Улсын үр тарианы 45 орчим хувийг үйлдвэрлэдэг, 1540 гаруй мянган малтай. Сэлэнгэ аймагт гурилын, хүнсний, спирт бал бурмын үйлдвэрүүд байдаг. Сүхбаатар хот төмөр зам ба авто замын гол зангилаа нутаг бөгөөд хилийн байнгын чухал гарцын нэг юм.

Сэлэнгэ, Орхон, Хараа, Ерөө зэрэг Монгол орны томоохон гол мөрнүүд урсдаг. Ерөөгийн, Товхонханы, Хондын, Могойн зэрэг рашаануудтай ба нутгийн ихэнхи хэсэгт уулын хар шороон хөрс, гол мөрний хөндийн хагшаа хурдаст хөрс тархжээ.

Хүн ам нь 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар суурин хүн амын тоо 109255-д хүрсэн нь өмнөх оноос 0.4 хувиар нэмэгдсэн байна. Хүн амын нас, хүйсийн бүтцээр авч үзвэл нийт хүн амд эрэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 50.7, эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 49.3, 0-14 насны хүүхэд 29.8, 15-59 насны хүн 62.9, 60-аас дээш насны хүмүүс 7.3 хувийг эзэлж байна.

Хүн амын нягтралын хувьд 1км.квадрат дөрвөлжин талбайд 2.7 хүн ногддог нягтшил ихтэй аймаг юм.

II. ОРОН СУУЦНЫ НӨХЦӨЛ

Үзүүлэлт	2017		2018	
	Тоо	Нийт өрхөд эзлэх хувь	Тоо	Нийт өрхөд эзлэх хувь
1. Аймгийн нийт өрхийн тоо	29 912	100.0	30 123	100.0
2. Байршил: Аймгийн төв, Хот тосгонд	10 251	34.3	10 097	33.5
Сумын төв, Хөдөөд	19 661	65.7	20 026	66.5
3. Сууцны төрлөөр: Гэрт	7 495	25.1	7 646	25.4
Байшинд	22 417	74.9	22 477	74.6
4. Сууцны нөхцөл: Бие даасан Тохилог сууцанд	387	1.3	392	1.3
Орон сууцны байшинд	4 021	13.4	40 36	13.4
Сууцны тусдаа байшинд	16 870	56.4	16 959	56.3
Гэр сууцанд	7 495	25.1	7 646	25.4
Нийтийн байранд	665	2.2	633	2.1
Бусад сууцанд	474	1.6	457	1.5

2018 оны жилийн эцсийн байдлаар өрхийн тоо өмнөх оноос 0.7 хувиар өсч 30 123 болсон байна. Байршлын хувьд нийт өрхийн 33.5 нь аймгийн төв, хот тосгонд, 66.5 хувь нь сумын төв, хөдөөд амьдарч байна.

Сууцны төрлөөр авч үзвэл 74.6 хувь нь байшинд, 25.4 хувь нь гэрт амьдарч байгаа бол сууцны нөхцөлөөр харвал 1.3 хувь нь бие даасан тохилог сууцанд, 13.4 хувь нь орон сууцны байшинд, 56.3 хувь нь сууцны тусдаа байшинд, 25.4 хувь нь гэр сууцанд, 2.1 хувь нь нийтийн байранд амьдарч байна.

III. АХУЙН НӨХЦӨЛ

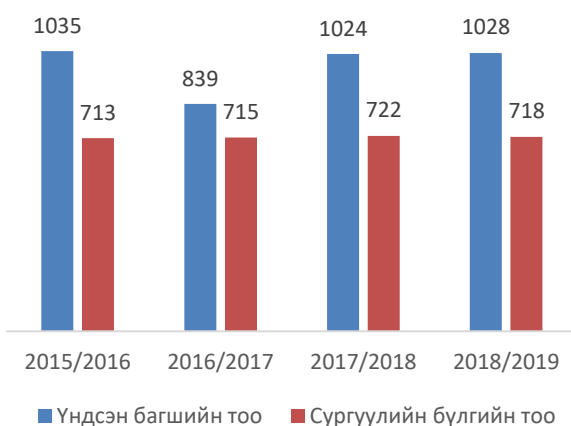
Үзүүлэлт	2017		2018	
	Тоо	Нийт өрхөд эзлэх хувь	Тоо	Нийт өрхөд эзлэх хувь
1. Аймгийн нийт өрхийн тоо	29 912	100.0	30 123	100.0
5.Халаалтын төрлөөр: Төвлөрсөн систем	5 164	17.3	5 330	17.7
Нам даралтын зуух	418	1.4	459	1.5
Цахилгаан халаагуур	80	0.3	77	0.2
Ердийн галлагаа	24 250	81.1	24 257	80.6
6. Цахилгаан хангамж: Төвлөрсөн систем	25 143	84.1	25 287	84.0
Бусад эх үүсвэр	4 629	15.5	4 676	15.5
цахилгааны эх үүсвэргүй	140	0.5	160	0.5
7. Усан хангамж: Төвлөрсөн усан хангамж	4 907	16.4	5 053	16.8
Бие даасан систем	702	2.3	708	2.4
Зөөврийн	24 303	81.2	24 362	80.8
8. Хатуу хог хаягдал: Үйлчилгээний байгууллагаар	13 017	43.5	12 964	43.0
Зөвшөөрөгдсөн цэгт	11 636	38.9	11 900	39.5
Тогтсон цэг байхгүй	5 259	17.6	5 259	17.5
9.Бохир ус зайлуулалт: Төвлөрсөн систем	4 528	15.1	4 630	15.4
Бие даасан систем	212	0.7	234	0.8
Бусад	25 172	84.2	25 259	83.8

2018 оны жилийн эцсийн байдлаар халаалтын төвлөрсөн системд холбогдсон 5 330 өрх, , цахилгааны төвлөрсөн системд 25 287 өрх, төвлөрсөн төвлөрсөн усан хангамжинд 5 053 өрх тус тус холбогдсон байна.

IV. СУРАЛЦАХ НӨХЦӨЛ

	2015 / 2016	2016 / 2017	2017 / 2018	2018 / 2019
Сургуулийн бүлгийн тоо	713	715	722	718
Үндсэн багшийн тоо	1 035	839	1 024	1 028
Нийт сурагчдын тоо	18 413	18 787	18 937	19 054
Дотуур байранд амьдарч буй хүүхдийн тоо	1 220	1 189	1 191	1 197
1-р ангид элсэгчид	2 236	2 127	2 157	2 192
10-р ангид элсэгчдийн тоо	1 477	369	1 033	1 267

Үндсэн багш, бүлгийн тоо

Нийт сурагчид

Элсэгчдийн тоо

2018 онд 34 сургуульд 19 054 сурагчид суралцаж байгаа ба 1 028 үндсэн багш ажиллаж байна. Хичээлийн шинэ жилд 2 192 хүүхэд шинээр 1 дүгээр ангид элсэн орж, албан бус сургалтанд нийт 326 сурагч суралцаж байна.

Ү.ЭРҮҮЛ АМЬДРАХ ОРЧИН

5.1 ЭРҮҮЛ МЭНД, эмч, ажилчид

Үзүүлэлт	2015 - XII	2016 - XII	2017 - XII	2018 - XII
Эмнэлгийн тоо	94	84	95	97
Их эмч	209	235	235	251
Эм зүйч	18	24	27	31
Тусгай мэргэжлийн мэргэжилтэн	535	555	607	603
Бусад ажилтан	434	436	371	366
Эмнэлгийн орны тоо	621	708	708	855
Стационарт эмчлэгдсэн хүний тоо	14 623	23 483	22 683	23 241

5.2 ТӨРСӨН ЭХ, боловсролын түвшингээр

үзүүлэлт	2015 - XII	2016 - XII	2017 - XII	2018 - XII
Бүгд	1945	1826	1712	1705
-дээд боловсрол	414	360	409	398
-мэргэжлийн болон техникийн боловсрол	93	78	84	71
-дунд боловсрол	1 331	1 260	1 108	1 146
-бага боловсрол	74	101	91	75
-боловсролгүй	33	27	20	15

5.3 ТӨРСӨН ЭХ, насны бүлгээр

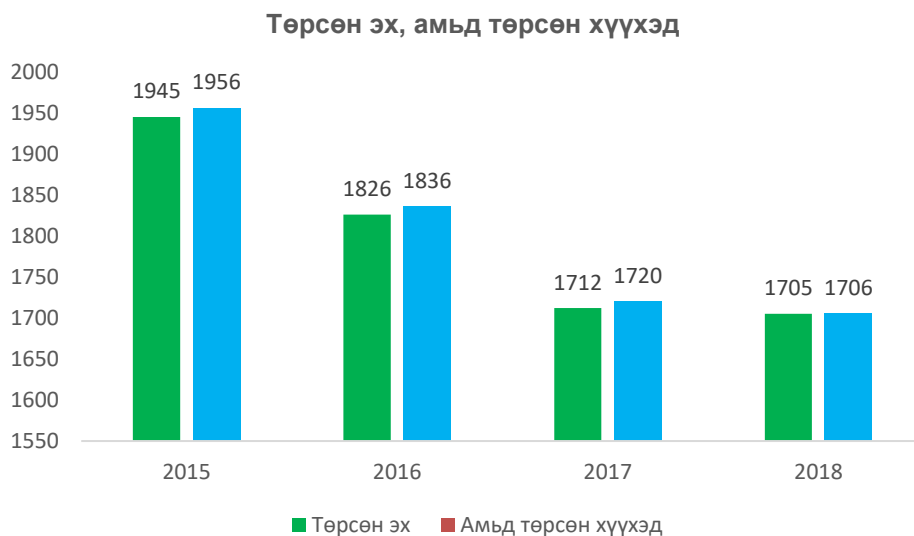
Үзүүлэлт	2015 - XII	2016 - XII	2017 - XII	2018 - XII
Бүгд	1 945	1 826	1 712	1 705
20 хүртэлх	232	116	110	81
20 - 24	486	500	419	429
25 - 29	557	555	539	535
30 - 34	393	359	378	377
35 - 39	231	238	221	236
40 - 44	43	57	45	45
45 - 49	3	1		2

5.4 НАС БАРАЛТ, насны бүлгээр

Үзүүлэлт	2015 - XII	2016 - XII	2017 - XII	2018 - XII
Бүгд	527	570	494	529
эмэгтэй	236	222	197	197
0 - 1	16	27	19	18
1 - 5	7	9	8	3
6 - 18	17	14	7	9
19 - 54	183	182	163	153
54-с дээш	304	338	297	346

2018 онд аймгийн хэмжээгээр нийт 1 705 эх төрж, 1 706 хүүхэд мэндэлсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс төрөлт 0.4 хувиар буурчээ. Нас барсан хүний тоо 529 байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 35 хүнээр буюу 7.1 хувиар өссөн байна. 0-1 хүртэлх хүүхдийн эндэгдэл 18, 1-5 хүртлэх насны хүүхдийн эндэгдэл 3 тохиолдол тус тус бүртгэгдсэн байна. Нийт нас баралтын шалтгааны 11.5 хувь нь осол гэмтлийн, 28.5 хувь нь хорт хавдрын өвчний шалтгаантай байна.

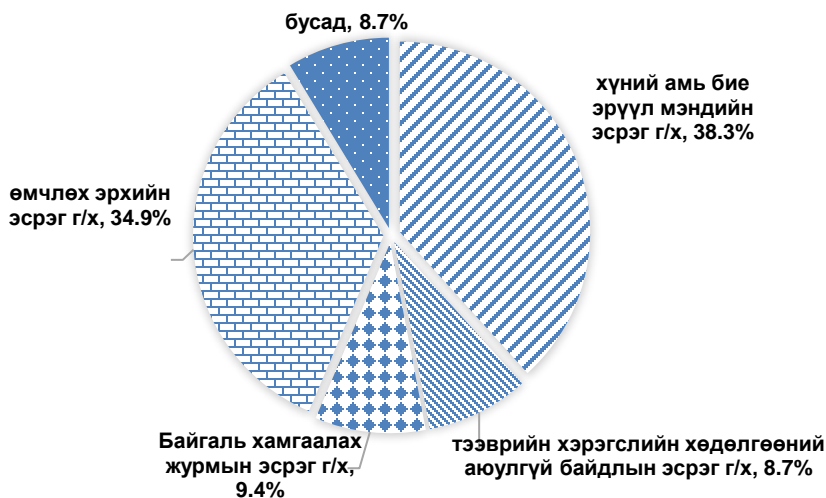
2018 оны жилийн эцсийн байдлаар 97 эмнэлэг үйл ажиллагаа явуулж, 251 эмч, 31 эм зүйч ажиллаж байна.

ҮІ. АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

2018 оны байдлаар нийт 779 гэмт хэрэг бүртгэгдсэний 193 нь согтуугаар үйлдэгдсэн ба гэмт хэргийн тоо өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 6.9 хувиар өсч гэмт хэргийн илрүүлэлт 55.7 хувьтай байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 11.6 пунктээр буурсан байна. Өмнөх оны мөн үеэс Ерөө, Цагааннуур, Баруунбүрэн, Сүхбаатар сумдад гэмт хэрэг 7-54 гаралтаар өссөн байна.

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, төрлөөр

6.1 ГЭМТ ХЭРЭГ, төрлөөр, 2018 он

Сумын нэр	Гэмт хэргийн тоо, төрлөөр					
	Хүний амь бие эрүүл мэндийн эсрэг г/х	Нийгмийн аюулгүй байдлын эсрэг г/х	Өмчлөх эрхийн эсрэг г/х	Үүнээс малын хулгай	Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг г/х	Болоа
ДҮН	298	73	272	37	68	68
Алтанбулаг	7	6	16	1	3	13
Ерөө	32	22	5	0	3	6
Зүүнбүрэн	9	0	5	5	1	0
Мандал	99	7	77	5	11	10
Орхон	6	1	4	1	5	0
Сант	2	5	2	1	2	0
Цагааннуур	6	1	13	4	1	2
Баянгол	11	3	12	1	14	2
Сайхан	18	0	15	3	10	9
Орхонтуул	3	0	8	3	0	3
Баруунбүрэн	6	2	7	4	7	1
Шаамар	9	1	7	1	6	0
Хүдэр	7	0	2	0	0	2
Сүхбаатар	73	21	86	2	3	14
Жавхлант	3	0	4	2	2	1
Түшиг	5	3	2	1	0	4
Хушаат	2	1	7	3	0	1

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн 34.9 хувийг өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг, 38.2 хувийг хүний амь бие, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг, 9.4 хувийг нийгмийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, 8.7 хувийг тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, 8.8 хувийг бусад төрлийн гэмт хэрэг эзэлж байна. Өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэргийн 13.6 хувийг малын хулгай эзэлж байна.

ҮИ. ХҮҮХЭД БА ГЭР БҮЛ

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн	4 616
Хагас өнчин хүүхдийн тоо	1 328
Бүтэн өнчин хүүхдийн тоо	139
Өрх толгойлсон хүний тоо	3 902

Ихэр хүүхэдтэй өрхийн тоо	287
Ганц бие өндөр настай өрхийн тоо	1 203
Үрчлэгдсэн хүүхдийн тоо	54
Гэрлэлтийн тоо	572
Цуцлалтын тоо	178

2018 оны жилийн эцсийн байдлаар хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн 4 616, хагас өнчин хүүхдийн тоо 1 328, бүтэн өнчин хүүхдийн тоо 139, өрх толгойлсон хүний тоо 3 902, ихэр хүүхэдтэй өрхийн тоо 253, Үрчлэгдсэн хүүхдийн тоо 54 бүртгэгдсэн байна. Мөн он гарснаар 572 хос гэрлэлтээ бүртгүүлж, 178 хос гэрлэлтээ цуцлуулсан байна.

Ашигласан материал, ном зүй:

1. Аймгийн 2018 оны жилийн эцсийн нийгэм, эдийн засгийн танилцуулага
2. Монгол улсын статистикийн эмхэтгэл-2018
3. www.1212.mn сайт

Судалгаа гаргасан: Ч.Цэнд-Аюуш /Ахлах мэргэжилтэн/

Хянасан: Д.Гүндэгмаа /Хэлтсийн дарга/

Сэлэнгэ аймгийн Статистикийн хэлтэс